

Aan de leden van de
verenigde vergadering

V.V: 26 maart 2025
Agendapuntnr.
Kenmerk 2025.00055
Onderwerp Stand van zaken kreeftenaanpak

Datum 4 februari 2025
Bijlagen

Kennisgeving

Onderwerp in kort bestek

Invasieve kreeften komen steeds meer voor in ons beheergebied en blijken niet alleen een negatief effect te hebben op de waterkwaliteit maar ook schade te veroorzaken aan de watersysteeminrichting. Dit probleem speelt in grote delen van Nederland en krijgt daarom ook landelijk aandacht. Via o.a. de Unie van waterschappen en RBO-Rijn-west dringt HHSK al de nodige tijd aan bij het Rijk op een concrete aanpak van de kreeften. Een voorbeeld hiervan is de brandbrief die we in 2022 samen met gebiedspartijen aan het ministerie van LVVN hebben gestuurd en een vergelijkbare brief vanuit RBO Rijn-west in 2024. Dit heeft ervoor gezorgd dat in het 1^e kwartaal van 2025 een overleg wordt georganiseerd met de ministers van LVVN en I&W, bestuurders van de unie en van het IPO, waarbij duidelijkheid wordt wie welke verantwoordelijkheid heeft bij de aanpak van de kreeften en hopelijk middelen beschikbaar komen om het probleem concreet aan te pakken. Vooralsnog is het standpunt van de Unie van waterschappen dat we als waterschappen medeverantwoordelijk zijn voor het weerbaar maken van het watersysteem tegen de kreeften, maar dat de beheersing van de kreeften zelf een verantwoordelijkheid is van het ministerie van LVVN. In afwachting van dit overleg vergroot HHSK in afstemming met andere partijen de kennis over een kosteneffectieve aanpak en verkennen we de wijze waarop de kreeftenbeheersing opgepakt kan worden.

Achtergrondinformatie

Toestand watersysteem

HHSK volgt sinds 2020 de ontwikkeling van de kreeftenpopulatie door jaarlijks verspreid over het gebied te monitoren. Uit deze monitoring blijkt dat sinds 2020 de kreeften in grotere aantallen en op meer locaties voorkomen. De rapportage 2024 is te raadplegen via de volgende link: [Rapportage Kreeftenmonitoring 2024](#)

HHSK brengt ook jaarlijks de waterkwaliteit in beeld: zie [Waterkwaliteit is nog niet overal goed genoeg | Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard](#). Door de opkomst van kreeften zijn de afgelopen jaren op grote schaal waterplanten verdwenen. Deze negatieve trend zet zich nog steeds voort. Vanuit de terreinbeheerders krijgen we ook het signaal dat belangrijke soorten als Krabbenscheer en de Groene glazenmaker sterk achteruitgaan en dreigen te verdwijnen.

Bekend was reeds dat kreeften schade brengen aan oevers door hun graafgedrag. In 2024 is daarnaast een forse toename aan schadegevallen aan kunstwerken in onderhoud van HHSK geconstateerd: per jaar ruim honderd gevallen aan schade, waarvan ca. 75% veroorzaakt door de kreeften. Dit probleem speelt beheergebied breed. Ze graven gangen in oevers en langs de stuwen en schoten. Het gevolg van deze lekkages is:

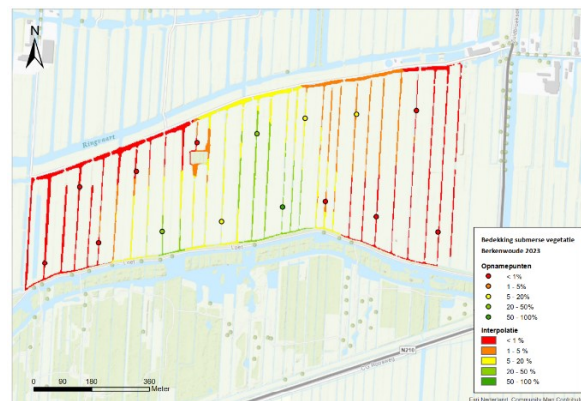
- Onderuitzakkend peil;
- Ad hoc kosten en menskracht nodig voor herstel;
- Onnodig veel water naar laagste peil wat weer uitgemalen moet worden door onze gemalen.

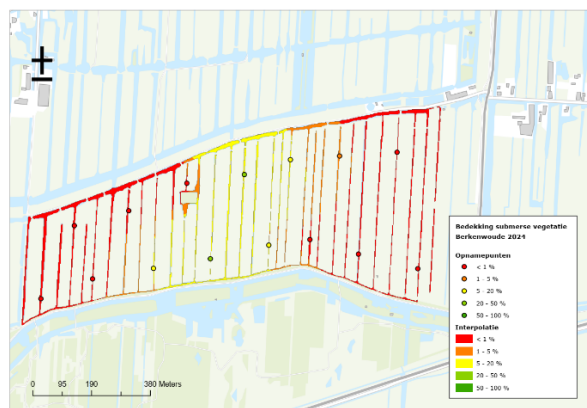
De reparatie bestaat veelal uit het dichtstampen van de hopen met vette dijkenglei of zwelklei (bentoniet). Als dit niet afdoende blijkt om de lekkage te dichten, dan worden de stuwen voorzien van zogenaamde vleugels haaks op de stuw.

De kosten voor de reparatie per stuw zijn sterk afhankelijk van de locatie specifieke omstandigheden, zoals toegankelijkheid, aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen, e.d. Gemiddeld vraagt een reparatie (materiaal, materieel en menskracht) € 3.200,-/stuw. Voor 2024 komen de geschatte kosten dan totaal op ca. € 240.000. Hierin zijn nog niet de kosten voor het wegmaken van het lekkagewater meegenomen.

Kennisontwikkeling

Door de Provincie Zuid-Holland is in 2024 geld beschikbaar gesteld aan HHSK om verder te werken aan kennis over de meest kosteneffectieve aanpak van de kreeften. HHSK heeft dit geld benut door het wegvangen van kreeften te continueren in het pilotgebied Berkenwoude-zuid opdat de langere termijn effecten zichtbaar worden, door een potentieel kosteneffectievere vangmethode te testen (de zogenaamde tunnelkorf) en door de effectiviteit van wintervisserij te testen. Bevindingen van dit aanvullende onderzoek zijn dat de waterkwaliteit in het pilotgebied ondanks het wegvangen weer langzaam achteruit lijkt te gaan: het gebied met submerse (=ondergedoken) waterplanten is in 2024 wat kleiner dan in voorgaande jaren (zie kaartjes).

Verder is gebleken dat:

- de tunnelkorf alleen in brede watergangen een beter vangtuig kan zijn dan korven of eenwieksfuiken;
- wintervisserij nuttig kan zijn omdat daarmee de vangperiode wordt verruimt, maar dat wintervisserij voorsnog geen vervanging kan zijn voor vangen gedurende het groeiseizoen, omdat door het koude weer minder kreeften worden gevangen.

Bij Hoogheemraadschap van Rijnland wordt nieuwe ervaring opgedaan met het effect van natuurvriendelijke oevers en bij Waterschap Amstel, Gooi en Vecht met het uitzetten van predatoren zoals aal. De resultaten daarvan zijn nog niet beschikbaar.

Bovenstaande illustreert dat er nog de nodige kennisontwikkeling nodig en mogelijk is. Het gedeelde beeld van betrokken partijen is daarbij dat verdere kennisontwikkeling het beste opgepakt kan worden parallel aan het starten met de beheersing van de kreeften op grote schaal vanuit het principe 'lerend implementeren'.

Landelijke ontwikkelingen

Omdat de kreeften in meerdere gebieden een knelpunt vormen, is er in 2022 een landelijk overleg gestart: Programmatische aanpak beheersing uitheemse rivierkreeft met vertegenwoordigers van verschillende overheden (ministerie van LNV en I&W, UvW, IPO, VNG) en belangenorganisaties (NetViswerk, LTO, VBNE, Sportvisserij Nederland). De volgende sporen zijn voor de aanpak van de kreeften in het plan benoemd:

- voorkomen verdere verspreiding;
- weerbaar maken van het watersysteem;
- kreeften gericht en actief wegvangen.

Belangrijke onderdelen van de aanpak zijn een gemeenschappelijke kennisagenda, het verbeteren van de juridische mogelijkheden om grootschalig kreeften gericht en actief weg te vangen en duidelijkheid over de verantwoordelijkheden van de overheidspartijen daarbij (governance). Vooral dit laatste is een terugkerend discussiepunt. Als onderdeel van deze discussie heeft HHSK op verzoek van RBO Rijn-West in juni 2024 een excursie georganiseerd voor o.a. het ministerie van LNVN over de kreeftenproblematiek in de Krimpenerwaard.

Eind 2024 is over de verantwoordelijkheden een advies opgesteld door een juridisch adviesbureau. Gepland is om dit advies in het 1^e kwartaal te bespreken met de minister van LNVN, I&W, bestuurders van de Unie en van de IPO. De inbreng vanuit de Unie verloopt via de CWE en CWS. Het juridisch advies kan pas worden gedeeld na de bespreking.

Het ministerie van LNVN heeft t.a.v. de juridische mogelijkheden, mede op verzoek van de Tweede Kamer, aangegeven ruimhartig te willen omgaan met eventuele verzoeken van waterschappen om zelf kreeften te vangen en af te voeren. Hiervoor geeft RVO dan een ontheffing. Hierbij is nog wel steeds toestemming nodig van de eigenaar van het water dan wel de huurder van het visrecht (schaaldierrecht dan wel totaal visrecht). HHSK heeft van deze

mogelijkheid nog geen gebruik gemaakt om te voorkomen dat het beeld ontstaat dat wij verantwoordelijk zijn en opdraaien voor de kosten van het wegvangen.

Voorbereiding beheersing

HHSK werkt samen met andere partijen zoals de agrarische sector, terreinbeheerders en andere overheden aan de verbetering van de waterkwaliteit in het beheergebied. Het gaat dan onder meer om de emissieloze kas, Deltaplan agrarisch waterbeheer, de natuurontwikkeling in de Krimpenerwaard, ecologisch slootonderhoud, etc. Dit draagt bij aan het weerbaar maken van het watersysteem voor de kreeften, d.w.z. dat het watersysteem minder gevoelig wordt voor de aanwezigheid van de kreeften. Voor herstel van de waterkwaliteit is echter het breed gedragen beeld dat het ook nodig is de kreeftenpopulatie actief en gericht te reduceren. Onzeker is nog in welke situaties na deze reductie ook beheervisserij nodig is voor behoud van het herstel.

Voor het beheergebied van HHSK is duidelijk dat reductievisserij nodig is, want de ecologische kwaliteit is achteruit gegaan en is weer verbeterd in het pilotgebied door intensief wegvangen van de kreeften. De provincie heeft aan HHSK geld beschikbaar gesteld om te verkennen hoe samen met andere partijen deze reductievisserij aangepakt kan worden. Hiervoor heeft HHSK een adviesbureau ingehuurd en een tweetal besprekingen met gebiedspartijen georganiseerd met focus op de Krimpenerwaard. De belangrijkste bevindingen zijn:

- Een grove schatting is dat beheersing van de kreeften in de gehele Krimpenerwaard ca. € 15-30 miljoen kost. Dit budget is nu nog niet beschikbaar. De aanpak op deze schaal is vooralsnog ook niet mogelijk door gebrek aan mankracht. De muskusrattendienst ziet in ieder geval geen mogelijkheden deze werkzaamheden uit te voeren met de huidige formatie.
- Er is urgentie om te starten met de reductie van de kreeftenpopulatie in gebieden waar belangrijke natuurwaarden (blijvend) dreigen te verdwijnen zoals Krabbenscheer, de Groene Glazenmaker en de Zwarte stern.
- Waarschijnlijk zijn niet alle gebieden even kansrijk voor herstel. Nader inzicht in kansen voor (ecologisch) herstel kunnen helpen bij een prioritaire aanpak. De Provincie Zuid-Holland is voornemens om in 2025 te komen met een prioritering voor de beheersing van de kreeften binnen de provincie. Naar verwachting zal e.e.a. gebeuren in samenspraak met de waterschappen.
- Voor een duurzaam effect van actieve kreeftenbeheersing is het nodig dat afdoende waterkwaliteitsmaatregelen worden genomen. Naast lopende en geplande maatregelen zou het uitzetten van aal wellicht daarbij zinvol kunnen zijn. Meer ervaring met dit uitzetten is wel nodig om hier duidelijkheid over te krijgen. Dit wordt meegenomen in het VV-voorstel van mei 2025 voor de KRW-aanpak.

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,

Secretaris directeur,

(loco-)Dijkgraaf,

{{esl:Signer1:Signature:size(250,62)}}}

{{esl:Signer2:Signature:size(250,62)}}}

drs. N.T.C.M. Dukker

drs. M.J. van Cappelle